Odplata.

Povídka od Anny Kronbergové.

[illegible]

Pokračování 1.

Když ale žena jeho měla již čtyry děti jako schůdky a nemohla stačit množící se práci, ctěla Vilma na svém, že ji musí sprostiti starostí o pátá, a Hrdlička, dávno do šetka zamilovaný, horlivě ji přivykoval, až konečně kapcová svolila a Lila při velkém nátku svých bratrů a sester s dědečkem a tetou Vilmou do Prahy odejela. Aby se vyhnul nezbytné zvědavosti sousedů, prohlásil jí Hrdlička za svou vnučku, a že se mu jmeno Lila zdálo příliš málo křesťanským, odřekl s ní Lidmila a nazval ji Lidunkou. Zvláštním bylo to svátkem pro bývalé její sestry a bratry, čtvrtí kapec některého z nich s sebou do Prahy a k dědečkovi, totiž — k Lidunce; ve vzdálenosti své nabyla pro ně význam vznešeného, až bájného. Bylo tomu již přes půldruhého léta, co nezná dítě nalezlo domov svůj pod vetchou střechou v úzké ulice — rovněž tak dlouho bylo přebývalo u kapců; nyní stala se mu Vilma matkou, a ono největší radostí této, nejdražší ozdobou jednoduchého, skromného jejího života.

Často, jak i nyní po slovech otcem pronešených, přemítala Vilma s bolestným soucitem, nepochází-li snad Lidunka z rodiny zámožné, jsouc tajemným případem oloupena o skvělejší los, než jaký chudá její ochrana mohla jí zabezpečit. Možno, že bylo kdysi po ní pátráno — kdož mohl to nyní vědět? Možno též, že zlosyn svůj sedral s dítěte zbloudilého skvostné šaty i šperky a odšel je v hadry. Jedna však okolnost vždy znova vyvracela tuto domněnku: zlosyn nebyl by dítěti na krček pověsil křížek, a rodiče zámožní nebyli by mu dali ozdobu tak chudičkou; bylť pouze železný a černě obarvený — patrný to důkaz, že matka zbožná, leč chudá své dítě buď odebravši se na jiný svět s výše mu žehnala. Posvátno bylo Vilmě, kdykoliv o tom přemýšlela, ba zdálo se jí, že vznáší se nad ní vskutku mateřské požehnání; vzpomínala na vlastní zesnulou matku svou a chtěla se jí odsloužit za veškerou lásku její věrnou lásku k opuštěnému sirotku; srdce její naplnilo se blahem a pýchou při pomyšlení, že jí tak velký poklad svěřen, a každý pohled na dítě, jehož si vážila nad zřítelnici svou, sliboval jí přinésti netušeně veliké a krásné štěstí, nejsladší rozkoš života. Vždyť se jí to malé srdéčko každým dnem útulněji přibližovalo, a čím více otvíralo se dítěti myšlének, tím více bylo nerozlučných pout mezi oběma. Lidunka pak jevila tolik rozmilých schopností ducha i srdce, že si ji Vilma vášnivě zamilovala a nad všecky poklady světa cenila.

Z myšlének těch vytrhl ji otec, jenž počal se chystati na výpravu k panu presidentovi. "Hezky se ustroj," kázal Lidunce s úsměvem, "přijdu k jedenácté pro tebe i Vilmu, abychme pospolu vešli do kostela; zatím skočím s gratulací na Malou stranu. Vilmo, podej mi nový kabát." Vilma poslechla, berouc ze skříně s velkou uctivostí otcův sváteční kabát, jenžtím pevnější právo měl k titulu "nový", že se jím již čtyři a třicet let honosil. Byl to někdy kabát jeho — svatební! Vilma pamatovala se ještě jako ve snu, že když ctihodný ten kabát dostal nový límec a výložky — byl to tenkrát slavný den, ale dávno již uplynulý! Pozorně a šetrně tedy rozložila jej na stůl skoumajíc, zda-li na něm pohroma jakás časová nežádá rychlé pomoci; byl však v pořádku vzorném, neboť již po tři dny Hrdlička byl jej připravoval na důležitou tu vycházku, opráviv jej a obledav šetře, vyleštiv i upevniv mosazné knoflíky a ostřihav bedlivě každou nitku, která se na lemování otřepila. Hedbávný klobouk, rovněž starožitný jako kabát, s nákrčníkem vlněným, doplnil parádní zjev starého gratulanta, jenž s nemalým sebevědomím ve zrcádku naposled se přehlédnuv, rozloučil se s dívkami dvorným pozdravem a živinou úklonou, jakéž nikdy nedšlávaj, leč měl-li na sobě nový svůj kabát. Vilma musila vyzdvihnout Lidunku na okno a dovolit, aby se podívala za dědouškem, jak hrdličky si po ulici vyšlapuje.

Na to jala se Vilma všecky předměty v světnici přestavovati a všemožným spůsobem zdobiti — chtěla, aby při návratu otce všecko svátečně uvítalo. Nebylo ovšem možno, starému a chatrnému nábytku dodati nové tvářnosti, musila se Vilma spokojiti zastřením mnohého nedostatku, rozloživši mnohobilé pokrývky všude, kde se jen umístit daly. Zvláštní však pozornost věnovala předmětu zvláště vábivému — malé to skříni s knihami, zásuvkami místo sklem uzavřená, jejíž přítomnost v příbytku tom shodobném nápadně v oči bila. Byla odkazem někdejšího souseda Vilmina, skromného studujícího, jenž vedlejší sednici byl obýval a mnohé přátelské služby od Vilmy i otce jejího přijímal. Obdržev ve vzdáleném místě zkvělé ustanovení, zasloužené toliko pilností a bohatstvím vědění svého, rozloučil se jako bratr s přítel s milou mu rodinou Hrdličkovou a zanechal Vilmě na důkaz vděčnosti jediný poklad svůj — malou knihovnu; nemohl jí obdařit skvostnějším, však ani příjemnějším darem, neboť věděl předobře, jak dychtivě čítávala knihy jim zapůjčené. Skřinka ta stala se jí svatyní, schránkou nového světa, jíž vážila si nade všecky šperky a vzácnosti, jakých kdy u bohatých dam viděla; ozdobovala chrámek svůj, jak jí možno bylo, dnes pak pokryla si jej z bruslu novou, pěkně květovanou oponou. Jak pěkně vyjímal se na čestném místě svém zrovna naproti vystlanému loži otcovu, nad nímž visel obraz svaté matky s dítětem za pozlaceným, ale nově pozlaceným rámcem! Vilma mohla se udivit radostí, jak to všecko nádherně vypadalo, a skoro jako prvé otec horšila se na Lidunku, že navzdor tomu nechtěla uznati světničku domácí za nejkrásnější sídlo na světě.

Při těch přípravách ušla hodina jako chvíle a otec posud se nevracel; nedočkavostí a neunavným ptaním Lidunčiným viděla se Vilma upozorněnu na pozdní hodinu — otec věru mohl již býti doma! Okamžiky očekávání počaly se jí nesnesitelně prodlužovat a proti vůli ozvala se v ní teskliva otázka, zda snad stařičkého otce nepotkala jakási nehoda. V tom zahřměl po hrbolovitém dláždění kočár a zastavil jakoby právě pod oknem. Vilma bezděčně pohlédla ven a zbledniuvši co stěna zavrávorala nazpět až do středu světnice. Těžké kroky dupaly po dřevěných schodech. "Co se přihodilo na ulici?" tázala se zvědavě Lidunka. Vilma však pojavši ji za ruku usadila ji do koutku za postel, řkouc kvapně a vážně: "Zde tiše zůstaň, ani se nehýbej, a na žádného se nedívej, nechť slyšíš cokoli. Nejlépe, schováš-li si očičky — později ti povím vše." Chtěla patrně, aby dítě nevidělo, co v nejbližším okamžiku státi se mělo; a Lidunka, zvyklá ve všem jí poslechnouti, přemohla svou zvědavost, choulíc se v kotouček a tušíc nějaké hezké překvapení. Vilma pak rozevřela dvéře do kočáru, vyděšeně zírajíc na postavy, jež z dola přicházely.

"Zde?" tázal se ubohé dívky jeden z obou mužů, nesoucích na rukou jejího otce, buď zbaveného smyslů, buď — mrtvého...

"Zde!" odtušila Vilma mrtvým hlasem a kvapně uchystala lože; muži vstoupili a položili na ně nepohnuté tělo starcovo. "Jeď pro lékaře!" velel větší z nich k druhému; tento váhal. "Pane, můj plášť — v tom mraze —" koktal, ukazuje na veliký kočovský plášť, do něhož byl nešťastný stařec zahalen.

"Jeď okamžitě!" netrpělivě vzkřikl pán.

"Ach, tolik jsem na tom ledě promrzl," žebronil kočí k Vilmě obrácen, "a kdybych nebyl vašeho pantátu poznal a o jeho bytu věděl, byla byste naň marně čekala... zasloužil jsem si —"

"Kvap pro lékaře, pravím!" rozhorlil se pán, dupnuv hněvivě nohou; "odvážíš-li se kdy přijmout odměnu od těch lidí, propustím tě ze služby. Nestoudný, což nevidíš, že jsou chudší než ty?"

Bez dalšího odmlouvání odkvapil sluha a cizí pán sklonil se nad starcem, rychle jal se s pomocí Vilminou spronařovat stahlé jeho údy šatu, proskvělého vodou letovou... Vilma bledla víc a víc, jíž vážila, co s otcem se přihodilo! Zahalila jej v měkké pokrývky a peřiny, a položivši šata svá na drahé ty šediny; chtěla snad horkým polibkem neb žhavějšími ještě slzami na ně kanoucími probudit umdlelou tu hlava k života!

Pohledem, v němž spočíval hlubší bol než v nejhlubším vzdechu, obrátila se k cizinci s němou otázkou; zdá se bývá velmi dojat, možnoti tak soudit dle smyšleného, bledého čela a temného pohledu, rozumět Vilmě a položiv ucho na prsa starcova po trapné chvíli záporně pokynul hlavou a pravil hlasem velmi cizím, nemilosrdným; Pochybuji, že v něm ještě ducha!" Tu však zarazila jej Vilma pohledem tak pronikavě bolestným, že bezděky umlkl a pohledě v stranu, kam mu rukou kázala, hledaje pret na rty jako s prosbou aby mlčel. Spatřil tam v koutku Lidunku schoulenou, jejíž černé vlasy skrývaly úplně sklonený obličej a rozmetané vinily se jí po loktech i kolenou; děsná bledost polila cizinci líce, oko jeho zkalivši se pozbylo všeho výrazu, a Vilma žasnouc zapomněla pro okamžik na vlastní svůj bol... Jako blesk trhlo náhlé pohnutí tahy mužovými; leč v příštím okamžiku pohledal zas na dívku chladným, pyšným svým zrakem a přísně se před ní vztýčil, spozorovav, že skoumavě stíhala hnutí jeho. V tom vydral se z prsou starcových slabý vzdech; Vilma byla by dojmutím klesla, kdyby ji cizí pán nebyl pevně zadržel a chladně napomenul: "Dejte pak pozor!"

Otec počal dýchat, posléze otevřel oči, prv jako bez vědomí, až sladká jmena, jimiž jej Vilma volala, konečně jej probudila; poznal sice dceru svou, nemohl se však vzpamatovati, kde se nachází a co s ním se událo, v krátké pak chvíli klesl v hluboký spánek a těžké krůpěje potu vyvstaly mu na žhavém čele.

"Vilmo!" ozval se tu z koutečka bázlivý hlas Lidunky, jež neodvážila se pozvednouti tváře; "co se stalo s dědouškem?"

Vilma lichotivě sklonila se k dítěti a těšila je: "Dědoušek teď tiše spí, jen buď také ticha! nic se neboj, děťátko, on zas brzy bude zdráv. O, děkuj nebesům, že nám jej před smrtí zachránila, on žije — ach! on žije!" I pojala při těch slovech teprv celou hloubku neštěstí jí hrozivšího, a celou výši štěstí zachráněním drahého života jí uděleného, a s vášnivým pocitem vděčnosti spěchala postavit se v cestu cizinci, jenž chladně a beze slova odcházel. Nemohla snésti, že ten, jemuž by byla v opojení radosti k nohoum klesla, nesdílí blaha jejího; bylť jeho zrak zastřen těžkým, šerým mrakem a srdce jeho nepožívalo nejsladší odměny za krásný skutek — vnitřní radosti ze zdaru jeho; zádumčivá lhostejnost jeho v duši ji bodala. Neovládala citem svým, a z hloubky překypujícího srdce volala k neznámému! "Neodcházejte ode mne, jak od nevděčnice!"

"Ani slova o tom! Děkuji za vaši vděčnost!" úsečně odvětil s čelem ještě pochmurnějším než dříve, a úsměv skoro pohrdlivý pohrál mu na rtech.

Vilma nemohla to snésti — on jí nerozuměl!

"Vděčnost?" opětovala v nejvyšším rozčilení, "pouhá vděčnost za takové dobrodiní? Vděčnost jest prázdné, liché slovo, slabý pomíjející cit — nevděčnicí byla bych, kdybych vám podávala vděčnost. O, pane, nepohrdejte tím citem, jejž jste ve mně vyvolal, on nemá slov a jen skutkem může se vyjevit. Víte-li, co jste pro mne učinil? Máte-li otce, neb matku, neb jste-li sám otcem, pak rozvažte, co by jste na mém místě cítil... ó, pane, dopřejte mi abych se vám celým žitím odsloužiti směla!"

Cizinec rozhlédl se omrzele po světnici a krátce odpověděl: "Věřím vám rád. Potřebujete-li něčeho, tedy mi to rychle sdělte, neboť spěchám."

Byl patrně roztržit, všímaje si jen z pola slov dívčiných, a zdržování její nebylo mu milé.

"Nespěchejte, pokud neuslyšíte prosby mé!" vztáhla jej Vilma s vroucností nejtklivější; "ctila bych se vůči nešťastnou, kdybych nemohla na vašem něco pro vás učinit."

"Nechte pak shytalých řečí" odmlouvá jí neznámý, "vždyť všechno zde proti vašim slovům svědčí, že sama potřebujete podpory, a nemáte jiného, zvláště mně, pranitím prospět."

"Tak chudé, jako můj příbytek, není má srdce!" hájila se Vilma, zapřevši se uraženou pýchou; "jsem hotova, obětovati vám vše, než máte dáti pytoj boháč! Za život svého otce podávám vám život svůj celý a pokorně oddanosti a k věrným službám."

"Nepotřebuji služby vaší, a nechci přijmout žádné odměny z ruky tak chudé — neudržujte mne déle." Popuzen obrátil se ku dveřím.

"A od boháče přijal by jste?" vyčítala mu Vilma s planoucím pohledem; „ jemu popřál byste slasti té nejvyšší, splatit šlechetný skutek šlechetnou vděčností? Chudá dívka však musí přijmouti i nejvznešenější dobrodiní co pohrdlivou almužnu!„ Tu rozhněván zmítl jí neznámý jizlivými pohledy a netrpělivě pravil se zvláštním hrdým výrazem: "Nuž, chcete li vy se mnou se vyrovnat, jsem žádostiv zvědět, jakou to odplatu mi nabídnete."

"Vyslyšte mne tedy, pane!" radostně rozjasnila se Vilma. — "Zachránil jste mi osobu nade všecky milovanou, chci se vám odstoužiti u těch, kteréž vy milujete! Jsou jisté služby, jež může vykonat jen ruka obětovná, nejvěrnější, srdce proniknuté lásky-plným sebezapřením, oddané na věky! Máte zajisté příbuzné vám milé, jenž potřebují snad péče laskavé, ošetření bdělého, s radostnou pílí chci jim sloužit, o blahu jejich přemýšlet a co nejtěžšího pro ně podnikat, srdečně s nimy sdílíc každý okamžik až do smrti."

"Přejete si tedy z vděčnosti mým příbuzným sloužit?" pokračoval neznámý, v jehož tváři dojmutí s ledovou pýchou zápasilo; "prozatím nemohu vám vyhovět, možno však, že vám postavení dost příjemné a vhodné brzy budu moci opatřit."

"Ó, buďte milosrden!" s pláčem prosila Vilma, "proč mne tak ukrutně zneuznáváte? Proč tak pohrdlivě snižujete nejčistší můj úmysl, nejsvětější mou tužbu?"

"Věřím v upřímnost vaši — či jste tak pyšna, že vás dobrý můj úmysl urazí? Máli někdo z nás přijímat, tedy jste to vy, nemohouc zajisté udílet."

"Vždyť nechci vám udílet zlato a poklady, jimiž do syta vládnete leč srdečnou službu svou duchem i rukou —"

"Nepotřebji však vašich služeb ač uznávám vaši dobrou vůli, jež má také svou cenu!" Při slovech těch nabyv úplně zas lhostejnosti položil rychle naplněnou tobolku na stůl a pevným krokem se vzdaloval.

Vilmě bylo, jakoby musila hanba a bolestí zahynout; v hnutí zoufalém, nedbajíc pochmurného jeho vzezření a hněvivého, kárajícího pohledu, uchopila vášnivě obě ruce jeho a jakoby spása její v svolení jeho spočívala, vzývala jej s kvapem úzkostným: "Nepohrdejte vůlí mou upřímnou, vždyť vám chci tak ráda celý život a všecky schopnosti obětovat! — Rcete pak: máte otce, matku, sestru, choť neb dítě, na němž bych vám mohla nekonečnou láskou splatit, co jste učinil pro mne?"

"Nemám!" vzkřikl neznámý bouřlivým hlasem, zsinav po tváři a odstrčiv dívku daleko od sebe; "celým životem svým nemůžete nic pro mne učinit, ani krev srdce vašeho nemůže mně nahraditi radost jedinou!"

Než Vilma nabyla opět sebevlády, byl se cizinec již prudkým krokem vzdálil; neodolatelnou mocí puzena a nevědouc co činí, otevřela okno pohlížejíc za ním tak dlouho, až za rohem dlouhé uličky zmizel — pohlížela za ním i když nemohla více jej spatřit; bylo jí, jakoby se musil vrátit a vlídným, vřelým slovem zhojit bolestnou ránu, již srdci jejímu zasadil — avšak on se nevracel, on odešel chladně a pyšně, zdrtiv ji opovržením svým, a zmizev zrakům jejím, zajisté na ní zapoměl.

Nevspomněla Vilma, že vedle ní spočívá ubohý otec, snad s nebezpečím smrti zápasa, vpustila mrazivý vzdech na žhavou jeho tvář a nepovšimla si toho — vždyť lice její planula ještě žhavější a srdci bachajícímu, jakoby se rozpoltiti mělo, těsným byl svět. Zdálo se jí, že nemůže žíti pod břemenem jedovatého pohrdání toho muže, k němuž byla mínila tak svatě a pravdivě jako k Bohu samému.

Byla by ještě dále setrvala v bloumavém tom zadumání, kdyby jí nebyl vyrušil rachot vozu — lékař přijel a připomněl jí hrozivou skutečnost. Hadem nejtrpčí vyšlehla ulicemi, kvapně zavřela okno a v palčivém zahanbení, rozechvěna a rozervána až do hlubin duše své, vrhla se u lože trpitele na kolena a vypukla v soufalý křečovitý pláč; cítila na hlavě své těžkou vinu a zítravý plamen v srdci — a tušila si s hrůzou, že do něho nikdy již pokoj se nevrátí. Nemohla se opanovat ani když lékař vešel; máť koho těšit ujišťováním, že stav starcův nikterak není nebezpečen, neboť měl rozčilení dívčino za pouhý důsledek nehody jeho. — Vidouc konejší Lidunku, spozorovav uplakané, bázlivé její zraky, svedl ji na rukou a tak dlouho jí lichotil sliby, až ji skutečně upokojil; ohledav pak starce posud v pevném spánku ponořeného, bezpečil znova, že lehce horečku odnese, a počínal si tak rozšafně i přátelsky, že ubohá Vilma pocítila k němu pevnou důvěru a v rozbouřené mysli šťastnou aspoň útěchu. Vykonav pak povinnost svou, tázal se přívětivý lékař: "Proč odešel ochránce váš před mým příchodem? Aj, kdybych já někoho s vlastním nebezpečím z vody vytáhl, musil bych přece se dovědět, nasadil-li jsem život svůj marně neb platně! Povězte mi aspoň, kdo byl ten pán, abych mu mohl sdělit, že jeho chráněnec zůstane živ a zdráv."

"Neznám ho a neřekl nám svého jmena; vy též neznáte dobrodince našeho?" dychtivě ptala se Vilma "Proč mi ale nenapadlo, zeptat se kočího po jeho pánu!" durdil se doktor sám na sebe; "teď již odejel a nechytím ho více. — Přišel pro mě velmi zhurta řka, že jeho pán vytáhl starce z probořeného ledu, k němuž mě má okamžitě dovésti. "A vy jste se z kozlíku na pána svého díval?" zas mál jsem se mu. "Ba právě," odpověděl, "nechtělo se mi studené koupele, vymrzl jsem bez ní dost." Více jsem s ním nemluvil, očekávaje, že zde jeho pána naleznu. Bohář musí býti nesmírný, kočár byl jako knížecí, povězte mi aspoň, jak vypadal? Poznám jej podle popisu." Vilma byla v nesnázích; zdálo se jí, že posud před sebou vidí dojemnou tvář neznámého, leč nemohla říci, jaká jest: neměla jediné odpovědi na otázky doktorovy, byl-li pán stár neb mlád, velké neb malé postavy, příjemného neb škaredého vzezření, měl-li černé oči a vlasy, neb byl-li blondin. Dobrosrdečný muž však úplně věřil a pochopoval, že Vilma v leknutí svém neznámého si nevšimla, jsouc přílišně zaujata bázní o život otcův. Nevěděla rozechvěná dívka skutečně, jaké barvy bylo to oko, jehož pohled dosud v srdci cítila — byla by mohla jen udati, že bylo pyšné a pochmurné, což o dobrodinci svém říci nechtěla; sdělila tedy doktorovi toliko, že cizí pán byl nad míru bled a smuten, což bylo ovšem příliš málo, a doktor vzdal se naděje, že jej pozná, nepřihlásí-li se sám.

Později sousedka sdělila Vilmě, že dobrodinec její byl švarný, štíhlý, hezký pán, ani ne třicetiletý, tedy mladý, a nemohla jí dosti za to kárati že nevyzvěděla jeho jmena; bližšího popisu však ani ona nebyla schopna, nemohši si jej ve spěchu dostatečně prohlédnout.

Druhého dne sdělil Vilmě doktor, že neznámý zaslal mu bohatou odměnu za ošetřování jejího otce, nepodesav však svého jmena; zdálo se tedy, že všecko pátrání již marným zůstane. Co však dobromyslný lékař byl řekl jen pro upokojení její, snad vlastní jeho očekávání se uskutečnilo: stařec krom horečky neutrpěl žádné pohromy, a srdci Vilminu ulehčovalo se co den. Nevzdálila se od otce ani okamžik, zanechávajíc každé jiné péče po celý čas jeho choroby; v tichu jí obklopujícím pak mála pokoj, oddati se zcela myšlénkám svým, jež se v nitru jejím rojily jako pramen, rasivši si náhle cestu povrchem země, a z nichž žádná uchvacující událost jí nerušila; netušila ani, že středem a cílem všech byl předmět jediný, jenž nemaje jména, ni podoby, jen v cítu si potud jí neznámým byl soužnění — byl to onen neznámý muž, jenž zachránivši jí otce, odňal jí mír a spokojenost vnitřní.

Cítila nesmiřitelný bol, jehož tíží jí srdce klesalo; pýcha, jakouž vášnivou oddanost její byl odmítl ranila ji ostře a krutě, a přece nemohla, nesmela mu zaslíti — vždyť čin jeho nepostihval pýchou lidu chetnosti! Ba i v slovech a skutcích, jimiž jí byl nejbolestněji uranil, musila poznávat dobrou jeho vůli: vidět jí nešťastnou a chtěl jí pomoci! Proč ale odstrčil ji tak krutě, když mu odplatu svou toužebně nabízela? Zda neměla práva k vděčnosti? A její vděčnost prahla po výrazu — po činu! A opět musila si říci, že neuklidil ji, odstrčiv jí! Vždyť neměla práva zavazovati se mu k službám po celý život — byť tu ubohý otec, jenž všech jejích sil, veškeré její lásky potřeboval, jemu byla povinna oběti svého života; neznámý byl v plném právu, kárajíc ji z marných řečí a pohrdaje sliby jejími. A přece srdce její vzpouzelo se proti nemožnosti; až jí byl řekl, že celý život její proň jest bezcenným, že oběti nejtěžší nic proň učinit nemůže, byla by s roskoší zaň vydala poslední vzdech, nechť by činu jejímu věnoval jen ledový pohled, ledový úsměch... Hroznou cítila jistotu, že by právě tak vzdorně pohrdl skutkem jejím, jako slovy jejími; nemohla v sobě potlačiti palčivou vzpomínku, že v dobrodiní jeho spočívala opovržení. Zdálo se jí, že skutek jeho nepošel ze soucitu a vřelého hnutí srdce nýbrž z přísně chladné zásady jako lhostejná jen povinnost; proto snad nepocítil s ní radosti při probuzení otcovu. Tímtéž citem, s jakým ji otce zachránil, by snad odhodil plaza z cesty své, aby ho nerozdrtil krokem svým, až jen s opovržením život mu zachovávaje. Jinak byl by se zaleskl jeho pohled, jinak byla by zněla jeho slova, jinak byl by pojal nekonečnou Vilminu vděčnost, kdyby jej byla k činu tomu pohnula nadšená láska člověka k člověku, v němž sobě rovného by ctil — on však k Vilmě jako k nižšímu tvoru pohlížel, jejž od něho dělila nepřestupná hráz — cítila Vilma poprvé že chudoba co propasť rozvírá se mezi ní a společností lidskou, jež uvykla plazit se po nesčíslných těsných stupních až na vrchol moci a nádhery. O kdož by chtěl sestoupit do propasti? Jí každý se vyhýbá, a musí-li se jí přiblížit, odvrací zraků svých s ošklivostí...

(Pokračování.)

Americkým Čechům:

Čtení rodáci, připravují vydání **druhého ročníku kalendáře "Amerikána"** a prosím všechny, by laskavě sdělili mi nějaké doplňky a opravy ve statistice Čechů amerických v loňském kalendáři obsažené, jakož i aby z těch míst, odkudž nebylo žádných zpráv, takové mi poslali, by se mohlo pokračovati ve vzájemném seznamování se Čechů amerických a jich poměrů. Čtené české spolky ve všech osadách českých uctivě žádám též za opravení a doplnění dosavádního sdělení. Útraty ze zásilky ochotně nahradím. Laskavé sdělení očekávám do konce května t. r. S úctou

AUG. GERINGER,
463 S. Canal Street
CHICAGO, ILL.

Otevřený list!

Redaktoru "Pokroku Západu."

Jsme úplně ujištěni o přednostech **Brownových rostlinných jaterních pilulek** nad pilulkama z laboratoří východních, k vyhojení *žlučnatých neduhů na západě*. Není jim roveno pro vyhojení bolení hlavy, žlučnatosti, jaterních neduhů a odstranění žluče z těla. *Zkouška dokáže to v každé západní rodině.*

Brownova mast arniková nemá sobě rovné k odstanění zapálenin a vyhojení starých ran, vředovin, omrzliny a k vyhojení zlatá žíly. Všechny **Brownovy velké západní léky** k dostání u všech lékárníků v Omaha a v celém státu Nebraska.